

Det händer i

EKERÖ pastorat

oktober • november • december 2023

*Kyrkans verksamhet—
mycket mer än du tror*

*Thomas —
en levande
historiebok*

*Historiens vingslag:
Carin Göring begravd
flera gånger*

Innehåll

- 4-5 **Kyrkans verksamhet — mer än du tror**
- 6-9 **Kyrkorummet en plats för andrum**
- 10 **En levande historiebok**
- 12-15 **Historiens vingslag:**
 - Carin Göring begravd flera gånger
 - Baptisterna på ön förföljdes
- 16 **Ikonmålning • Musikevenemang**
- 17 **Kalendarium oktober**
- 18 **Gravskötsel**
- 19 **Kyrkogårdarna under Allhelgona**
- 20 **Därför firar vi Allhelgona**
- 21 **Barnens Allhelgona**
- 22 **Kalendarium november**
- 23 **Adjö herr Muffin**
- 24 **Kalendarium december**
- 25 **Julen i pastoratet**
- 26 **Öppna förskolan**
- 27 **Ungdomsverksamhet, konfirmation**
- 28 **Dop, vigsel, begravning**
- 29 **Vuxenverksamhet**
- 30 **Körsång**
- 31 **Mötesplatser**
- 32 **Kontakt**

Ekerö pastorat har fyra medeltida kyrkor. Läs mer om dem på sid. 6-9

"DET HÄNDER I EKERÖ PASTORAT" UTGES AV EKERÖ PASTORAT

Ekerö pastorats församlingsblad delas ut fyra gånger om året till alla hushåll i våra tre församlingar Adelsö/Munsö, Ekerö och Lovö.

Ansvarig utgivare: Anita Elweskiöld

Redaktör: Ewa Linnros

Upplaga: 7 500 ex **Tryck:** Billes Tryckeri AB

Adress: Ekerö pastorat, Box 116, 178 22 Ekerö

Telefon: 08-560 387 00

E-post: ekeropastorat@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/ekero

Foto: Kenneth Bengtsson, Joakim Carlström/Ikon, Emma Cednert, Stefan Cristoph, Magnus Ehntorp, Gustaf Hellsing, Ewa Linnros, Henrik Mattsson/Ikon, Anna Thorstensson.

Omslagsbild: Ekerö kyrka i höstskrud. Foto: Marie Winnell Sjöblom

Våra kyrkor står stadigt i sorg och i glädje

**"Gräset torkar, blomman vissnar,
när Herrens vind går fram."**

Profeten Jesajas ord kan uppfattas som dystra och påträngande när vi vill njuta den tid av ljus som är kvar innan hösten tar över och med säkra steg leder oss mot vintermörkret. Och det torkande gräset är inte längre bara en del av en årstid, utan får oss alla att tänka på det vi inte vill tänka på; temperaturhöjningen som fyller oss med hopplöshet, ångest eller en uppgiven likgiltighet.

Vår tillvaro är så smärtsamt obeständig och oförutsägbar.

Kyrkan har aldrig väjt för insikten om människolivets hårda villkor och Bibelns texter är fulla av kärva konstateranden om människans förgänglighet – åtminstone för mig är det en större tröst än ihåliga klichéer om lycka.

I det här numret av Församlingsbladet påminns vi om tidens flykt. I Thomas rikedom av berättelser från Lovö kyrkas historia, i den glimt av en tid före religionsfriheten som Björn ger oss och Allhelgonahelgen med sin påminnelse både om dem som gått före oss och om vår egen dödlighet.

Genom allt detta står våra kyrkor där de sedan snart tusen år alltid har stått, lika stadiga i vår sorg som i vår glädje och påminner om det som förblir sant också när tiden flyr.

För strofen ur Jesajas bok är inte slut med orden om den vissnande blomman.

**"Gräset torkar och blomman vissnar,
men vår Guds ord består i evighet."**

Anita Elweskiöld, kyrkoherde

Sveriges största medlemsorganisation — en kraft att räkna med

Runt 5,6 miljoner människor är med i Svenska kyrkan vilket gör oss till Sveriges största medlemsorganisation. Vi styrs demokratiskt, finns lokalt över hela landet och har även en betydande internationell verksamhet.

Svenska kyrkan värnar om alla människors lika värde och rättigheter och engagerar sig i dem som lever i utsatta situationer och under orättvisa förhållanden. Vi är också en del av det civila försvaret och samhällets krisberedskap. Vi står stadigt och kan erbjuda stöd när livet är som tyngst och vi ställer inga krav på att mottagaren ska dela kristen tro.

Svenska kyrkan är också med människor i ljusa stunder; vid bröllop, dop och högtider. Kyrkobyggnaderna är levande kulturarv dit man alltid är välkommen, oavsett om man vill dela glädje och gemenskap, få tröst, tala om tro och existentiella frågor eller söka avskildhet och stillhet.

Svenska kyrkan är en viktig aktör som tillsammans med andra goda krafter vill bygga ett så bra samhälle som möjligt.

Här är några exempel på vad vi gör:

FÖRSAMLINGSLIV FÖR ALLA — Bedriver verksamhet för alla åldrar, vardag som högtid och firar närmare 300 000 gudstjänster per år.

DEL AV KOMMUNERNAS KRISBEREDSKAP — Ingår i POSOM-grupperna för psykiskt och socialt omhändertagande vid större olyckor och kriser.

STÖD TILL POLISEN — Bistår vid dödsbud och ger stöd till brottsoffer, anhöriga och polisanställda. Jourhavande präst tar emot mellan 90 000 och 120 000 samtal årligen via nödnumret 112.

NÄRA NÄR DET ÄR SVÅRT — På sjukhusen, inom Försvarsmakten, i kriminalvården och på Migrationsverkets förvar finns vi på plats för dem som behöver samtal och andlig vård.

BEGRAVNINGAR — Sköter begravningsverksamheten i alla Sveriges kommuner utom i Stockholm och Tranås.

VÅRDAR ETT KULTURARV — Förvaltar Sveriges största sammanhållna kulturarv med cirka 3 400 kyrkobyggnader och 3 300 begravningsplatser.

STÖRSTA KONSERTARRANGÖREN — Arrangerar ett brett musikliv som är mer omfattande än vad någon annan musikinstitution i landet erbjuder.

BISTÅND OCH UTVECKLING — Samverkar och stödjer andra kyrkor i ett 40-tal länder för långsiktig och hållbar utveckling.
För mer information: svenskakyrkan.se

Anledningar att vara medlem

Nästan alla som lever i Sverige kommer någon gång i sitt liv i kontakt med Svenska kyrkan. Det kan vara när livet känns som bräckligast eller absolut bäst – och allt däremellan. Oavsett när ska mötet med Svenska kyrkan lyfta, stärka och ge hopp. Du som medlem gör det möjligt!

Hur blir jag medlem?

Du kan göra detta på olika sätt:

1. Använd formuläret för inträde i Svenska kyrkan som du kommer till på vår hemsida: www.svenskakyrkan.se/ekero/anledningar-att-vara-medlem. Formuläret kan sparas som pdf, skrivs ut och skickas till Ekerö pastorat, Box 116, 178 22 Ekerö.

2. Har du inte möjlighet att skriva ut den är du välkommen att kontakta oss så skickar vi dig en blankett. Tfn 08-560 387 00, ekero.pastorat@svenskakyrkan.se

Vårdnadshavare kan anmäla att deras barn ska vara medlem i Svenska kyrkan även om barnet inte är döpt. Barn över tolv år ska själva ge sitt samtycke.

Vilken församling tillhör jag?

Vilken församling du tillhör styrs av folkbokföringen. I lagen om Svenska kyrkan sägs att en församling omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och som är bosatta inom församlingens område.

Det finns dock inga hinder för engagemang, till exempel som kyrkvärd, och gudstjänstfirande i andra församlingar än den där du är folkbokförd. Det är dock inte möjligt att vara förtroendevald i någon annan församling än den man tillhör.

Källa: "Mer än många tror", Svenska kyrkan • Foto: Kenneth Bengtsson

Kyrkorummet

Det finns något magiskt med kyrkorummet. Här vilar en stillhet som ger plats för andrum och sinnesro. Ekerö pastorat har fem kyrkor varav fyra av dem har rötter från 1100-talet. Vår femte kyrka Ekebyhovskyrkan, är vår yngsta. 1966 skänkte familjen Ihre som bodde på Ekebyhovs slott, en tomt till Ekerö församling. 1974 fick arkitekt

ADELSÖ KYRKA

BYGGD: 1100-talet.

ADRESS: Hovgården, Adelsö.

INVENTARIER: Många har genom århundradena skänkts till kyrkan av adelsfamiljer, präster och socknens mer välbeställda invånare. Kyrkans äldsta bevarade föremål är en cylindrisk dopfuntscuppa utan uttömningshål av grov sandsten från 1100-talets slut. En av de medeltida inventarierna är ett krucifix från 1400-talets slut som finns i sakristian. Krucifixet som hänger ovan sakristieingången är från 1300-talet.

HISTORIK: Fornlämningsområdet vid Hovgården omfattar lämningar från vikingatiden fram till 1600-talet. Dessa utgörs bland annat av tre stora gravhögar, så kallade kungshögar, en runsten och ruiner efter Alsnöhus och annan medeltida bebyggelse. Byn vid kyrkan etablerades först efter det att kyrkobyggnaden stod färdig. Under senmedeltiden låg här tre gårdar, Södergården, Mellangården och Norrgården.

— en plats för andrum

Nils Tesch i uppdrag att rita ett kyrkligt centrum och 1980 invigdes kyrkan. 2009 ersattes de ursprungliga modulerna av nya och ett betydligt större kyrktorg byggdes. I Ekebyhovskyrkan ryms förutom kyrkrummet, pastoratets expedition. På följande sidor tar vi med er på en liten rundtur i våra medeltida kyrkor.

MUNSÖ KYRKA

BYGGD: 1100-talet.

ADRESS: Slutvagen 3, Munsö.

INVENTARIER: De flesta inventarierna i Munsö kyrka är gåvor från förmögna församlingsbor under 1600- och 1700-talen. Det finns flera betydligt äldre inventarier och kyrkans äldsta är dopfunten från omkring 1200 och stod ursprungligen placerad strax innanför kyrkans port.

HISTORIK: Munsö kyrka uppfördes som rundkyrka under 1100-talet på mark som skänktes av kungamakten till ärkebiskopsämbetet i Uppsala. I ett påvebrev från 1185 tar påven Lucius III Uppsala ärkesäte i sitt beskydd, bl.a. huvudgården Munsö. Kyrkan hade då delvis funktionen som försvarsanläggning. På rundhusets vind fanns ett stort rum för skyddssökande människor och deras ägodelar, den så kallade Jungfrukammaren. Ovanför skyddsvåningen fanns en skyttevåning, där man försvarade kyrkan genom skyttegluggar på rundhusets murkrön. Idag finns ingenting kvar av denna översta våning.

I våra kyrkor finns broschyrer där du kan läsa mer om kyrkornas inventarier och historik. På kyrkornas kyrkogårdar finns flera kuturgravar, försedda med QR-koder där du kan höra om gravarna. Pastoratets strävan är att kyrkogårdarna är en naturlig mötesplats

EKERÖ KYRKA

BYGGD: 1100-talet.

ADRESS: Ekerö Kyrkväg 5, Ekerö.

INVENTARIER: Kyrkan har många intressanta inventarier. Ovanför predikstolen finns en apostlafigur från 1470-talet som kommer från ett altarskåp som tidigare fanns i kyrkan. Träskulpturerna till höger och vänster om altaret kommer från Burchard Prechts verkstad. De äldsta delarna av dopfunten är från kyrkans tillkomst på 1100-talet.

HISTORIK: När den ursprungligen byggdes hade kyrkan en typisk romansk form, långhus med smälare kor och absid. Samtidigt som kyrkan kring år 1300 byggdes ut åt öster till sin nuvarande storlek byggdes en sakristia. Under 1400-talet tillkom tornet samtidigt som taket välvdes och kring 1680 tillkom korsarmarna. När kyrkan renoverades 1933 hittades kalkmålningar, utförda av en mästare som stod Albertus Pictor nära. År 1975 förbättrades målningarna, men de är fortfarande mycket fragmentariska.

med fokus på livskraft, meningsfullhet och medskapande, både för människor och djur. Genom att tillverka och sätta upp fågelholkar samt skapa platser för pollinerande insekter, skapar vi förutsättningar för både den yttre och inre växtkraften.

LOVÖ KYRKA

BYGGD: 1100-talet.

ADRESS: Strömdalsvägen 4,
Drottningholm.

INVENTARIER: I vapenhuset står kyrkans medeltida dopfunt i sandsten samt en gravhäll av grå kalksten med ett inristat stavkors. Hällen härrör från omkring 1060 och är sannolikt huggen i Sigtuna. Av kyrkans inredning märks främst predikstolen i senbarockstil, uppsatt 1718 och troligen tillverkad i Burchardt Prechts verkstad. Den är en gåva av drottning Ulrika Eleonora d.y. och består av korg med trappa som bl.a. dekoreras av snäck- eller spiralliknande detaljer och fält med bladornament. Predikstolen är försedd med ett ljudtak, rikt dekorerat.

HISTORIK: Lovös ursprungliga kyrka uppfördes under 1170-talet och var betydligt mindre än den nuvarande. Till den ursprungliga kyrkan hörde det ännu bevarade tornet samt halva långhuset. Kyrkan har byggts om och renoverats under åren, 2022 gjordes en grundlig utvändig renovering där bland annat tornspiran togs ned och återförgylldes.

*Foton: Stefan Christoph,
Kenneth Bengtsson*

En levande historiebok

Thomas Erlandsson har jobbat som kyrkovaktmästare i Lovö kyrka i 35 år. Utöver att göra i princip allt inne i kyrkan och ute på kyrkogården, har Thomas ett brinnande historieintresse och har samlat på sig en diger historieskatt.

Det Thomas inte vet om Lovö kyrka och dess omnejd är inte värt att veta. Ja, det är i vilket fall tanken som slår en när man träffar honom. Han vet någonting om nästan alla personer som ligger begravda på Lovö, han kan berätta många spännande historier om präster och kyrkoherdar genom tiderna och om kyrkans inventarier.

Hans tid på Lovö började för 35 år sedan då han sökte tjänsten som kyrkovaktmästare. — Jag hade inte så många meriter mer än att jag var bra på att klippa gräs. Jag var konfirmand i Abrahamsbergskyrkan som hade sin fritidsgård vid Koviken på Lovö. Jag och en kompis skötte gräsyterna där och det är bara tack vare det som jag hamnade här. När jag sökte jobbet ringde jag upp Ebbe Rotting som ansvarade för Koviken. Jag bad honom att skriva ett intyg att jag har klippt mycket gräs på Koviken och han skrev världens finaste intyg, berättar Thomas.

Jobbet blev hans och även tjänstebostaden i Klockargården där Thomas med familj bodde i många år. Han arbetar både som ute- och innevaktmästare med allt vad det innebär. Thomas är verkligen en allt-i-allo-vaktmästare och gör det mesta i och omkring kyrkan.

— Det blir vad man gör det till. Jag har alltid gillat att fixa med det praktiska. Jag har bland annat mekat med kyrkklockorna. Det finns bara en firma i Sverige som kan kyrkklockor och dem har jag varit i kontakt med.

Thomas har alltid varit intresserad av historia och sakta men säkert började samlandet av all kunskap som han idag har om sin arbetsplats.

— Det är många som kommit hit som berättat för mig vad som har hänt här. Det gjorde att jag började att intressera mig. Jag skaffade och fick också böcker om Lovö och så började jag läsa, det var så himla kul.

Thomas berättar om Gustav III som i allra högsta grad varit närvarande i kyrkan, bland annat hölls här seanser då kungen var intresserad av det ockulta. Vidare nämner Thomas den stora gravkullen som ligger vid kyrkans östra entré där Olof von Darlin och Samuel Klingenstierna är begravda. De var båda, dock inte samtidigt, lärare åt den unge kronprinsen Gustav, den blivande Gustav III. Lärarna var mycket omtyckta av Gustav III mor, så pass mycket att hon efter herrarnas död lät bekosta ritningarna till gravkullen som hovintendenten Jean Henrik Rhen gjorde av gravmonumentet. Allén upp till kyrkan hör ihop med monumentet.

— Om det är någon jag skulle vilja träffa från 1700-talet så är det Olof von Darlin. Han måste ha varit en väldigt speciell människa. När man läser de texter han har skrivit skrattar man så att man kiknar. Han var väldigt satirisk och sa vad han tyckte. Han var också en mycket duktig tecknare, även det var humoristiska bilder.

” Jag har upplevt många underligheter om och kring Carin Görings grav”

Sedan flera år tillbaka har Thomas kyrkogårdsvandringar där han berättar om alla människoöden. Den grav som sticker ut lite extra är svenska Carin Göring som var gift med Hermann Göring, en av de högst uppsatta personerna i Hitlers stab.

— Jag har upplevt många underligheter om och kring Carin Görings grav. Graven har inte bara besökts av släktingar utan även av andra, för mig, okända grupper. En sådan grupp kunde bestå av ett antal yngre män tillsammans med ett par äldre herrar i sällskap. De gick på säker fot fram till graven, lade ibland en blomma, intog enskild ställning och gjorde hitlerhälsning, berättar Thomas.

Carin Görings kvarlevor flyttades till mausolöet på Karinhall i Tyskland 1934. Efter det har hon kommit tillbaka till Lovö två gånger, men den första gången var det antagligen inte hon. På nästa sidan kan du läsa Thomas berätta om turerna kring denna grav.

— Jag har varit ganska blyg. Det som har förändrat mig väldigt mycket är alla möten. Man kan tro att det här är ett ensamt jobb, men man träffar så otroligt många människor. Och jag får hela tiden höra något nytt om någon grav eller saker som har hänt här, säger Thomas och fortsätter:

— Jag har träffat många präster också, både våra egna och de som kommit utifrån. En klassiker var Vidar Hedin. Han såg ganska bister ut men hade glimten i ögat. Han har också varit statistpräst i många filmer för att han såg så ”prästig” ut. Han kunde säga till brudgummarna ”du ska vara snäll mot din fru, annars drämmer jag psalmboken i huvudet på dig”. Han var härlig och hade ett väldigt stort hjärta, berättar Thomas. Hans berättelser är otaliga och ryms inte på dessa sidor. Men har du möjlighet, håll utkik efter kyrkogårdsvandringar med honom, de är en spännande historieresa att uppleva!

Text: Ewa Linnros

Vad är det bästa med ditt jobb? Att få arbeta både inomhus och utomhus med omväxlande uppgifter under hela året. Att få träffa många människor, både arbetskamrater och besökare.

Oanad talang? När jag var 15 år segelflög jag en sommar och tog C-Diplom. Jag har spelat kontrabas sedan 10-års åldern, mestadels Storbandsjazz och Klassiskt. Jag har totalrenoverat en gammal trä-segelbåt från 1907.

Vad gör Lovö så speciellt? Jag har tyckt väldigt mycket om Lovö ända sedan tidigt 70-tal när jag kom hit första gången. Lovö är fortfarande så vackert med sitt odlingslandskap och en enastående kulturmiljö att få arbeta och bo i. Och som extremt historieintresserad så finns det hur mycket som helst att ta reda på om ön.

Carin Göring begravd flera gånger

Carin Göring, född Fock och uppvuxen på Kersön mitt emot Drottningholm. Hon var gift med en av Hitlers närmaste män, Hermann Göring. Den 17 oktober 1931 avled Carin och gravsattes på Lovö kyrkogård. Kyrkvaktmästare Thomas Erlandsson berättar här om märkliga turer kring graven.

Efter skadegörelse vid graven begärde Hermann Göring tillstånd, som beviljades snabbt, att flytta Carins stoft till Tyskland och till det då helt nybyggda Karinhall norr om Berlin. Innan flytten kunde genomföras, runt midsommar 1934, stod graven periodvis under bevakning med både vakt och vaktkur vid den sydöstra grinden. En midsommarnatt 1934 grävde kyrkovaktmästare David Claesson och hans medhjälpare under överinseende av polis, upp Carins vita träkista och bar in den i kyrkan. Den sattes där ner i en zinkkista, som av sanitära skäl, löddes igen direkt på plats. Zinkkistan sänktes sedan i sin tur ner i den stora och tunga tennkistan som skulle föra Carin ner till Karinhall

— **Det stora mysteriet** är väl vem som gravsattes i graven på Lovö 1951. Enligt gravboken gravsattes nämligen Carin Göring då åter i graven på Lovö kyrkogård. Herbert Jansson som var kyrkoherde i Svenska Kyrkan i Berlin i slutet av 1940-talet hade blivit kontaktad av någon som påstod sig ha tagit till vara Carins kvarlevor ute vid Karinhall. De hade hittats i nära anslutning till mausoléet och antogs därför vara Carins. Kroppen kremerades i Berlin och gravsattes i familjegraven på Lovö 1951. Detta är alltså Carin "nummer ett", berättar Thomas.

”I min ensamhet hämtade jag sedan ”kartongen” i kapellet och ställde mig på knä vid graven och började sakta men säkert lägga ner benbitarna i graven.”

Efter Berlinmurens fall 1989 kunde man åter komma in på det område där Karinhall funnits. Många skattletare begav sig in på området med metalldetektorer. Någon fick ett kraftigt utslag och grävde sedan upp ett större, illa åtgånget, metallföremål som visade sig vara en zinkkista. I denna fanns skelettdelar samt en del vita träbitar. Återigen antogs skelettdelarna ha något med Carin Göring att göra. Skelettdelarna hamnade i början av 1990-talet i Sverige och kom så småningom att dna-analyseras och matchas med vävnad efter sonen Thomas. Dessa skelettdelar kom så småningom att bli Carin "nummer två".

2010 kontaktades Ekerö pastorats kyrkogårdsförvaltning av Rättsmedicinska avdelningen i Solna om möjligheten att gravsätta stoft efter Carin Göring på Lovö kyrkogård. Alternativet var destruktion. Familjen Focks grav fanns kvar, gravstenen från Carin "nummer ett" fanns kvar från gravsättningen 1951.

— Kyrkogårdschefen och jag åkte således till Solna för att hämta Carin "nummer två". Benen låg i en kartong med texten "Carin Göring?". Vi tog med oss kartongen med bifogad dna-analys och åkte tillbaka till Lovö.

— **På vårkanten 2011** höll vi på att återställa Focks grav efter en antikvarisk renovering. Samtliga stenar i graven hade varit tagna åt sidan under en period. Kartongen med Carin "nummer två" hade jag placerat i gravkapellet. Innan stenarna lyftes tillbaka passade jag på att gräva en liten men djup cylindrisk grav just där Carins sten sedan skulle placeras. I min ensamhet hämtade jag sedan kartongen i kapellet och ställde mig på knä vid graven och började sakta men säkert lägga ner benbitarna i graven. Det som plötsligt slog mig där var att denna gravsättning 2011 ägde rum nästan 80 år efter att Carin dog i oktober 1931. Jag träffade en släkting till Carin strax efter gravsättningen 2011. Släktingen hoppades nu att Carin kunde få ro, trots allt som varit.

Carin Görings grav öppnas 1934, detta för att hennes stoft ska flyttas till Tyskland och till det då helt nybyggda Karinshall norr om Berlin.

Hermann Göring vid Lovö kyrka.

Thomas har mycket mer att berätta om denna grav och andra gravar och personligheter på Lovö. Håll utkik efter Thomas kyrkogårdsvadringar i vårt kalendarium: www.svenskakyrkan.se/ekero/kalender.

Text: Thomas Erlandsson, Ewa Linnros

Om man vill ta del av hela den här historien om Carin och Hermann Göring ska man läsa Björn Fontanders bok "Carin Göring skriver hem", utgiven av Carlsson Bokförlag. Även Claes Lindahls nya bok "Drottningholm och Lovö", utgiven av Papilio Stockholm, beskriver delar av historien.

Baptisterna på ön förföljdes

Det gick hett till i Adelsö prästgård den 4 februari 1866. Torparen Anders Gustaf Rydberg och en troskamrat var inkallade till kyrkorådet för att få sin dom.

Brottet var att de hade bildat Adelsö baptistförsamling och haft andaktsmöten i Anders Gustafs hem i Kunstatorp. Han hade tidigare blivit utsatt för "förhör" och nu skulle "domen" avkunnas. Åklagare och domare var ordföranden i kyrkorådet kyrkoherden Anders Öller. Ett antal bönder på öarna deltog också som ledamöter av kyrkorådet.

Av det gulnade protokollsutdraget som jag hittade på Landsarkivet i Uppsala framgår bl.a. att brottet består i att Anders Gustaf lämnat den "rena Evangelistiskt Lutherska kyrkan och hyllade Baptisternas trossatser". Och att han "i sitt hemvist föranstaltat sammankomster der sådana lärosatser förkunnats, de der haft till följd söndring i kyrkligt hänseende, förakt för den allmänna Gudstjänsten samt split och oenighet i det husliga lifvet".

Brottet var alltså att han var baptist och att han haft andakter hemma. Kyrkorådets dom blev att Anders Gustaf "icke må sådana sammankomster föranstalta eller sitt hemvist dertill uplåta".

Anders Gustaf var 35 år och hade svepts med i den baptistiska väckelsen, som då drog fram i Sverige och som var en nagel i ögat på prästerskapet i Svenska kyrkan. Han var säkert arg och uppenbarligen inte rädd för kyrkoherden. Det han och kamraten riktade in sig på var att de inte fick någon besvärshänvisning (dvs. en beskrivning på hur man överklagar - en rätt man alltid har idag). Några dagar efter kyrkorådets möte går de två vännerna tillbaka till pastorn och kräver en besvärshänvisning, vilket de nekas igen. Vännerna skriver ett intyg på att de inte får någon besvärshänvisning. Sedan överklagar de detta beslut, först till domkapitlet i Uppsala och sedan till Kungl. Majestätet. Båda instanserna avvisar besvären.

Vad som händer sen vet jag inte i detalj. Adelsö kyrkoråds sammanträdesprotokoll från en stor del av 1800-talet är tyvärr bortslarvade. Detta är mycket tråkigt och en skandal i sig. Men från annat håll har jag fått information om att Anders Gustaf dömdes av kyrkorådet att betala 50 riksdaler i böter – en jättelik summa för en fattig torpare. Hur han lyckades betala detta vet jag inte.

Men uppenbarligen trotsade baptisterna förföljelserna. En liten baptistförsamling växte fram på Adelsö som byggde missionshus i både Charlottenlund och Gredby. De hade som mest ett 30-tal medlemmar. Anders Gustaf blev snabbt församlingens föreståndare och kvarstod på denna post ända till 1897. Baptistförsamlingen hade större betydelse på ön än medlemsantalet ger intryck av. Många som inte var medlemmar kom på mötena och man hade en omfattande söndagskoleverksamhet för barn och ungdomar.

” ...förakt för den
allmänna Gudstjänsten
samt split och oenighet
i det husliga lifvet.”

Församlingens medlemmar dominerades av torpare, pigor, drängar och arbetskarlar, det vill säga människor som stod längst ned på samhällsstegen. Men de var skötsamma, nyktra, sparsamma och arbetade hårt och tog sig ändå tid till ett omfattande ideellt arbete i församlingen. Baptistförsamlingen på Adelsö var en liten del i framväxten av det nya och demokratiska Sverige.

Man kan läsa i protokollen från domkapitlets visitationer av Adelsö församling under andra halvan av 1800-talet hur kyrkan förfasar sig över baptisterna på ön. Baptisterna betecknas som separatister och sekterister. Så sent som 1893 kritiserar man baptisternas populära sön-
dagsskola som sprider villoläror till barnen.

Anders Gustaf Rydberg, föreståndare för Adelsö Baptistförsamling, slutet på 1800-talet. På bilden med frun Christina Charlotta.

Det s.k. konventikelplakatet (förbudet mot andakter i hemmet) avskaffades 1858 brukar man säga. Men den lag som kom i stället var en pyrrhusseger för dem som ville ha religionsfrihet. I riksdagen hade präster och biskopar sett till att statskyrkan fick behålla möjligheterna för kyrkoråden att fortsätta med att förbjuda religiösa möten som de inte gillade. Så skedde alltså på Adelsö 1866.

Långt in på 1880-talet förföljdes baptister runt om i landet. Religionsfriheten infördes succesivt och långsamt.

Jag måste erkänna att jag kände viss ilska när jag i de gamla dokumenten kunde se hur statskyrkan trakasserade oliktänkande så sent som under 1800-talets andra hälft. Men självfallet har de som är verksamma i dagens kyrka inget ansvar för detta. Sverige var ännu på 1800-talet ett odemokratiskt land. Och statskyrkan hade sedan århundraden varit överhetens redskap för att få folk att lyda. Men kyrkomonopolets och diktaturens tid var utmätt. Friheten var på väg. Men det fick inte kyrkoherde Öller uppleva. Han blev vid ett besök i huvudstaden överkörd och dog 1873.

Den slutsats man kan dra är att vi bör värdesätta dagens frihet att tro på vad vi vill och tycka vad vi vill. Ibland tar vi vår frihet som något självklart. Men så är det inte. Det är alltså inte så länge sedan människor på Adelsö och på andra håll förföljdes för sin tro och sina åsikter.

Text: Björn Rydberg, sonsonson till Anders Gustaf Rydberg

IKONMÅLNING

Foto: Kristina Strand Larsson

Vill du lära dig måla ikoner? I höst har vi en kurs i Klockargården på Lovö.

Kursen är öppen för alla som är intresserade att prova på, oavsett förkunskaper. I dagsprogrammet ingår bön och information om ikonkonstens teknik och tradition. 7 & 8 oktober kl 10.00-16.00 båda dagarna.

Lärare är Lis Engblom. Max antal: 8 personer.

Kostnad: 250 kronor, lunch, fika, konstmaterial ingår.

Anmälan till Cecilia Nyberg: cecilia.nyberg@svenskakyrkan.se eller 08-560 387 59

(Detta vänder sig till församlingsmedlemmar i Ekerö pastorat i första hand. Övriga i mån av plats.)

MUSIKEVENEMANG

DROTTNINGHOLMS SLOTTSKYRKA

- Julkonsert Lovö Kyrkas Kör 9/12 kl 15:00
- Julens sånger med sångkvartetten Vox Regalis: Alexandra Ullsten, Charlotta Hedberg, Marcus Josephson och Leif Asp. 10/12 kl 15:00

EKEBYHOVSKYRKAN

- Sing a long 6/12 kl 19:00
- Luciakonsert, Tonfiskarna under ledning av Mie Johansson och Lisa Tegemark. 9/12 kl 11:00
- Luciakonsert, Grönsångarna under ledning av Helena Hansson och Lisa Tegemark. 9/12 kl 15:00
- Lunchmusik, se sid 31
- Luciagudstjänst, Blue Voices och Lena Stämmor under ledning av Helena Hansson och Lisa Tegemark 10/12 kl 15:00

EKERÖ KYRKA

- Jazzkonsert Fine Together -Musik ur Jan Johanssons och Lars Gullins musikskatt. Fredrik Lindborg: baryton-saxofon, Martin Sjöstedt: piano och kontrabas. 15/10 kl 16:00
- Orgelkonsert. Musik av: Dietrich Buxtehude, Johan Sebastian Bach, Franz Danksagmüller, Håkan och Ligita Snei-

be, konsertorganist och organist i

Färingsö församling, orgel. 29/10 kl 16:00

- Konsert Ekeröensemblen. Faurés Requiem m.m. Emma Fagerström: sopransolist, Gabriel Suovanen: barytonsolist, Bengt Tribukait: orgel, Kerstin Baldwin Sterner: dirigent. 3/11 kl 19:00
- Julkonsert Ekeröensemblen under ledn. av Kerstin Baldwin Sterner 17/12 kl 18:00
- Julkonsert Ekerö Gospel 19 & 20/12 kl 18:30 & 20:30 (info om biljetter kommer på vår hemsida och i Mälaröarnas nyheter)

LOVÖ KYRKA

- "Sånger i månsken" — Musikafton med gruppen Igelkotten. Egna tonsättningar med texter av N.Ferlin, A. Strindberg m.fl. Pia Halvorsen: sång, Magnus Nodfors: piano och sång, Göran "Floda" Lomaeus: bas, Andreas Forsman: fiol, dragspel m.m. 25/11 kl 18:30

MÄLARÖKYRKAN

- Gospelkonsert med Birka Gospel och Ekerö Gospel under ledning av Pernilla Thörewik och Daniel Stenbaek. Se vidare annonsering för mer info. 21/10 kl 18:00

OKTOBER

Med reservation för förändringar. Aktuell info: www.svenskakyrkan.se/ekero

ADELSÖ KYRKA

- Gudstjänst 1/10 kl 15:00
- Gudstjänst 15/10 kl 15:00
- Mässa 29/10 kl 15:00

DROTTHOLMS SLOTTSKYRKA

- Högmässa. Ängby Motettkör, dir: Per Ahlberg, musiker: Leif Asp. 29/10 kl 15:00

EKEBYHOVSKYRKAN

- Ekebyhovsmässa 1/10 kl 11:00
- Veckomässa onsdagar kl 19:00
- Gudstjänst med små och stora, tema: Fred. Barnkörgrupperna "Grön-sångarna" och "Blue Voices" medverkar under ledning av Helena Hansson och Lisa Tegemark. Bibelutdelning till 6-åringar. 22/10 kl 11:00

EKERÖ KYRKA

- Högmässa 15/10 kl 11:00
- Jazzkonsert 15/10 kl 16:00
- Högmässa 29/10 kl 11:00
- Orgelkonsert 29/10 kl 16:00

LOVÖ KYRKA

- Gudstjänst 1/10 kl 11:00
- Barn gudstjänst 10/10 kl 10:30
- Högmässa 15/10 kl 11:00

LOVÖ PRÄSTGÅRDSLADA

- Gudstjänst och skördeauktion. Tacksägelsegudstjänst i samarbete med familjen Rydström-Leesment Färingsö församling. Lovö Kyrkas kör och Lovö barnkör under ledning

av Leif Asp och Klara Valkare. Ekologisk soppa, fika och skördeauktion. Ta med varma kläder, bidra gärna till skördeauktionen med grönsaker, frukt, hembakat etc. Alla intäkter går till kyrkans Act-projekt "från Ko till Kalv" och ett lokalt miljöprojekt. 8/10 kl 11:00

MUNSÖ KYRKA

- Gudstjänst 8/10 kl 15:00
- Mässa 22/10 kl 15:00

MÄLARÖKYRKAN

- Gospelkonsert med Birka Gospel och Ekerö Gospel 21/10 kl 18:00

En barn gudstjänst är en kort, färgglad gudstjänst helt anpassad för barnen. En möjlighet för våra små att uppleva kyrkorummet under lekfulla former.

Gravskötsel på kyrkogårdarna

Som gravrättsinnehavare kan du antingen sköta graven själv, eller mot en avgift låta kyrkogårdsförvaltningen sköta graven. Genom ett skötseluppdrag garanterar vi att graven hålls i vårdat och värdigt skick samt att skötseln utförs på ett fackmässigt sätt.

Ansvar för begravningsplatsens skötsel delas mellan kyrkogårdsförvaltningen och gravrättsinnehavarna. Förvaltningen sköter de allmänna ytorna och gravrättsinnehavaren ansvarar för att hålla graven i ordnat och värdigt skick. Bristfällig gravskötsel kan leda till att gravrätten förverkas, vilket innebär att graven återgår till förvaltningen.

Det finns många anledningar till att man kanske inte har möjlighet att sköta en grav. Ekerö pastorat erbjuder ettåriga avtal med erbjudande om förnyelse varje år.

Våra tjänster

Grästrimming — Vi trimmar gräset runt gravvården. Om man väljer att inte ha denna skötsel behöver gravrättsinnehavaren själv ansvara för att graven är i ett ordnat och värdigt skick.

Grundskötsel — Grundskötsel innebär vattning, kantklippning, rensning, luckring och krattning av planteringsytan samt trimning av gräsytan/rensning av grusytan. Vi sköter det du väljer att plantera.

Säsongspantering — Det går bra att välja enstaka säsongspanteringar under året, enstaka planteringar beställs i kombination med grundskötsel. Vaktmästaren väljer blommor utifrån växtplats.

Helårsskötsel — Grundskötsel inklusive plantering vår, sommar och höst, samt vinterdekoration till allhelgona. Vid beställning av helårsskötsel ingår en självbevattande planteringslåda. Vaktmästaren väljer blommor utifrån växtplats.

Vård av gravsten — Bedömer vi det möjligt erbjuder vi även rengöring av gravvård. Bedömning görs vid förfrågan. Har vi inte möjlighet att vara behjälpliga behöver stenfirma kontaktas för åtgärd. Kontakta kyrkogårdsförvaltningen för ytterligare information och offertförfrågan.

Beställning gör man enklast via vår hemsida, skanna QR-koden eller gå in på länk: www.svenskakyrkan.se/ekero/gravskotsel

Välkommen att kontakta oss om du har frågor, tel: 08 560 387 00

Allhelgonaveckan på våra kyrkogårdar

Kyrkogårdarna får en extra dimension med alla tända ljus under allhelgonaveckan. I år startar allhelgonaveckan 30 oktober.

Personal från kyrkogårdsförvaltningen kommer att finnas på kyrkogårdarna för att svara på frågor om gravar och gravskötsel. Det kommer även att finnas möjlighet att köpa gravljus och kransar. (Observera att betalning sker via Swish samt att antalet kransar och ljus är begränsat.)

Är du osäker på gravnummer eller var din närstående är gravsatt kan du söka på www.svenskagravar.se

Ljuständning

Fredag och lördag kommer vi att tända ljus för alla som har gravsatts under det gångna året. Mer information kommer att finnas på respektive kyrkogård.

Beställ ett ljus

Har du inte möjlighet att komma till kyrkogården kan du köpa ett ljus genom oss som vi tänder på din närståendes grav. Mer information om hur och när detta går att beställas samt våra kyrkors öppettider under allhelgona, kommer på vår hemsida och i vår annons i Mälaröarnas nyheter i oktober.

Därför firar vi Allhelgona

Visste du att allhelgonadagen instiftades redan på 700-talet och att vi i Sverige har firat dagen åtminstone sedan 1100-talet? Allhelgonahelgen är en uppskattad och viktig helg.

Tidigt i den kristna kyrkan började man fira helgonen och minnet av martyrer. Helgon var människor som man höll särskilda, heliga. Till martyrer räknas människor som dött för sin tro. Det blev till slut många dagar att fira och det uppstod ett behov av att samla helgonen och martyrerna utan namn till en egen helgondag. För cirka tusen år sedan infördes därför en gemensam dag för alla de helgon som inte kunde få egna dagar i almanackan. Historiskt har vi skilt mellan att minnas helgonens liv – på alla helgons dag – och att minnas våra närståendes liv – på alla själars dag. Men rent teologiskt är det ingen skillnad. Alla själars dag växte fram som en spinoff till allhelgonadagen. Sedan urminnes tider hade folk haft dagar då de högtidlighöll sina egna döda med mat, fest och sammankomster.

Helgen präglas av att ljusen lyser på våra kyrkogårdar. De lyser upp mörkret och påminner oss om Guds ljus, som räddar oss från döden, som visar oss förlåtelsens väg och som ger oss ett himmelskt hopp.

Alla helgons dag firas alltid den lördag som infaller mellan 31 oktober och 6 november. Alla själars dag firas dagen efter alla helgons dag, på söndagen. De många helgonen fick en gemensam dag

Helgonens betydelse ser olika ut i olika kristna traditioner. Helgonen har olika betydelse också för enskilda kristna.

Källor: Svenska kyrkan, Populär historia

Barnens allhelgona - Bus eller ljus

Det är många människor som kommer till kyrkogården just på allhelgonahelgen för att tända ljus, gå i gudstjänst, lyssna på musik. Vi frågade oss, gör vi något för barnen?

Allhelgonahelgen har blivit en helg då många barn klär ut sig och gör bus eller godis.

Förra året var första gången vi gjorde något speciellt för barnen i Ekerö kyrka. Nedanför trappan som leder upp till altaret hade vi under lördag eftermiddag i samband med orgelmusik "Barnens

Allhelgona" — "bus eller ljus". Det kom nästan 30 barn under ett par timmar, vuxna tyckte att det var bra och det kändes så roligt och bra att vi gjorde något för just barnen. Så vi kommer även i år att erbjuda barnen detta.

Det blir drop-in i Ekerö kyrka mellan 14.00–17.00. Barnen får rita och göra sitt eget ljus att ta med sig hem. Vi pratar om kyrkogården, att det tänds mycket ljus och varför vi firar allhelgona i kyrkan. De får tända ljus för någon som de tycker om. Vi har böcker som handlar om när någon dör som man kan läsa. När de går hem får var och en en liten påse där de kan lägga sina teckningar, sitt ljus och det får även en reflexängel och ett kort med en bön. Under lördagen finns både pedagoger, präster och diakoner på plats som inte bara möter barnens funderingar om livet och döden, utan även vuxnas. Välkomna!

Vad är viktigt i livet? Vad händer efter döden?

Skolkirken i Ekerö pastorat bjuder in årskurs 5 och 6 för att prata om vad som är viktigt i våra liv, om död och förluster och vad det kan innebära att sörja.

Vi funderar tillsammans över begrepp som tröst och separationsångest. Vad händer efter döden?

Vi pratar om hur en svenskkyrklig begravning kan gå till. Vi nämner även något om andra religioners begravningssätt. Eleverna får möjlighet att sjunga en begravningspsalm och tända ljus för någon de tänker på/sörjer/saknar eller tända ett ljus för sig själv.

Vi fikar tillsammans och det kommer då att finnas möjlighet att ställa frågor och samtala om de tankar som dyker upp.

Om du vill höra mer om vårt arbete, hör av dig till oss.

Susanne Olsson, församlingspedagog: susanne.olsson@svenskakyrkan.se

Ur skolverkets läroplan (LGR 22) för åk 4–6 under etik och livsfrågor:

"Samtal om och reflektion över livsfrågor utifrån elevernas egna tankar och olika religiösa tolkningar. Sådana frågor kan till exempel handla om vad som är viktigt i livet och olika föreställningar om vad som händer efter döden".

NOVEMBER

Med reservation för förändringar • Aktuell info: www.svenskakyrkan.se/ekero

ADELSÖ KYRKA

- Minnesgudstjänst 4/11 kl 15:00
- Gudstjänst 12/11 kl 15:00
- Mässa 26/11 kl 15:00

DROTTNINGHOLMS SLOTTSKYRKA

- Högmässa 26/11 kl 15:00

EKEBYHOVSKYRKAN

- Veckomässa onsdagar (ej 15/11) kl 19:00
- Psalmgudstjänst 12/11 kl 11:00
- Sinnesromässa 15/11 kl 19:00
- Ekebyhovsmässa 26/11 kl 11:00

EKERÖ KYRKA

- Konsert Ekeröensemblen 3/11 kl 19:00
- Högmässa, Ekerö kyrkokör 4/11 kl 11:00
- Sång till glädje och tröst, Ekerö kyrkokör, Kerstin Baldwin dirigent 4/11 kl 13:30
- Minnesgudstjänst 4/11 kl 18:00

små i Allhelgonatid 5/11 kl 15:00

- Orgelhögmässa 19/11 kl 11:00

LOVÖ KYRKA

- Stilla orgelmusik 4/11 kl 15-18
- Andakt – Stilla sköna aftontimma 4/11 kl 17:00
- Minnesgudstjänst med ljusständning 5/11 kl 16:00
- Högmässa 12/11 kl 11:00
- "Sånger i månsken" — Musikafton med gruppen Igelkotten. 25/11 kl 18:30

MUNSÖ KYRKA

- Minnesgudstjänst 4/11 kl 18:00
- Gudstjänst 19/11 kl 15:00
- Barngudstjänst 29/11 kl 10:30

EKERÖ PASTORATS KYRKOFULLMÄKTIGEMÖTE

12 november kl 13:30 i Ekebyhovskyrkan
Allmänheten hälsas välkomna

"Sånger i månsken"

Musikafton
25 november

Lövö kyrka
kl 18:30

Adjö Herr Muffin

"Adjö herr Muffin" är en bilderboksklassiker av Ulf Nilsson och Anna-Clara Tidholm. Den handlar om hur det kan vara när ett kärt marsvin blir sjukt och dör. I Ekerö pastorat har historien dramatiserats och ingår i Guds-tjänst för små och stora i Allhelgonatid den 5 november kl 15:00 i Ekerö kyrka.

Berättelsen "Adjö herr Muffin" har under flera år framförts under Allhelgona i Ekerö pastorat. Mie Johansson, musikpedagog och musiker och Helena Hansson, musiker i Ekerö pastorat berättar hur det började.

— Tidigare har det inte funnits något för barn och familjer just i Allhelgonatid. Vi ville ändra på det. Det började med en idé från en musiker som jobbade i Ekerö pastorat tidigare. Vi har sedan gemensamt utvecklat den idén om en "Gudstjänst för små och stora i Allhelgonatid" och samlat barnkör, musiker, pedagoger, diakon och präst. Guds-tjänsten är mycket välbesökt, berättar Mie.

— Vår version av "Adjö, herr Muffin" utgår från boken, men vi har valt vissa delar. Texterna varvas med psalmer, barnkörsånger, instrumentalmusik. I år är det de yngsta barnen "Tonfiskarna 5 och 6 år" som sjunger i gudstjänsten, berättar Helena.

— Vi pratar i vår tid lite mera öppet om sorg och saknad, men vi behöver göra det mera synligt och tillgängligt för barn att också få uttrycka sina tankar och känslor omkring sorg och saknad i kyrkan, säger Mie.

Medverkande:

Tonfiskarna under ledning av Mie Johansson, Lisa Tegemark, Helena Hansson
Gitarr: Hasse Johnzon och Esbjörn Öhrwall, diakon Margith Gorji.

Ulf Nilssons och Anna-Clara Tidholms bok "Adjö herr Muffin" har belönats med Augustpriset. En av många recensioner av boken beskriver den så här:
"En bedårande bok om livet, kärleken och döden av två bilderboksgiganter"

DECEMBER

Med reservation för förändringar • Aktuell info: www.svenskakyrkan.se/ekero

ADELSÖ KYRKA

- Gudstjänst 2/12 kl 11:00
- Gudstjänst 10/12 kl 15:00
- Samling vid krubban 24/12 kl 11:00
- Julotta 25/12 kl 7:00

DROTTNINGHOLMS SLOTTSKYRKA

- Ljusståg, Lovö barnkör under ledn. av Klara Valkare, Ulrika Björkman: flöjt, Thomas Erlandsson: bas, Leif Asp: orgel. 3/12 kl 16:00
- Julkonsert Lovö Kyrkas Kör 9/12 kl 15:00
- Julens sånger, sångkvartetten Vox Regalis. 10/12 kl 15:00
- Julbön 24/12 kl 17:00
- Juldagsgudstjänst. Överhovpredikant Johan Dalman och pastor i Hovförsamlingen Michael Bjerkhagen, Bengt Tribukait: orgel, Lovö Kyrkas Kör, dir Leif Asp 25/12 kl 11:00

EKEBYHOVSKYRKAN

- Sing a long 6/12 kl 19:00
- Luciakonsert, Tonfiskarna under ledn. av Mie Johansson och Lisa Tegemark. 9/12 kl 11:00
- Luciakonsert, Grönsångarna under ledn. av Helena Hansson och Lisa Tegemark. 9/12 kl 15:00
- Luciagudstjänst, Blue Voices och Lena Stämmor under ledning av Helena Hansson och Lisa Tegemark 10/12 kl 15:00
- Veckomässa 13/12 & 20/12 kl 19:00
- Samling vid krubban 24/12 kl 10:30

- Midnattsmässa 24/12 kl 23:00
- Ekebyhovsmässa 26/12 kl 11:00

EKERÖ KYRKA

- Högmässa, Ekerö kyrkokör under ledn. av Kerstin Baldwin Sterner 3/12 kl 11:00
- Högmässa 17/12 kl 11:00
- Julkonsert Ekeröensemblen under ledn. av Kerstin Baldwin Sterner 17/12 kl 18:00
- Julkonsert Ekerö Gospel 19 & 20/12 kl 18:30 & 20:30
- Julspelsgudstjänst, barn ur Ekerö barnkör, Familjerna Hansson & Gustavsson 24/12 kl 10:00
- Julbön 24/12 kl 17:00
- Julotta, Ekerö kyrkokör under ledn. av Kerstin Baldwin Sterner 25/12 kl 07:00

LOVÖ KYRKA

- Gudstjänst 3/12, trumpet: Mårten Adolfsson kl 11:00
- Mässa i samband med retreat (se sid 29) 19/12 kl 15:00
- Samling vid krubban 24/12 kl 11:00
- Julotta 25/12 kl 7:00
- Nyårsbön 31/12 kl 16:00

MUNSÖ KYRKA

- Gudstjänst, Ad mundi under ledn. av Carina Einarson 3/12 kl 15:00
- Julens psalmer 17/12 kl 15:00
- Midnattsmässa 24/12 kl 23:00
- Mässa 31/12 kl 15:00

Fixa julstämningen
Sing a long!

***Kom och sjung
välkända jullåtar
och psalmer med oss!***

***6/12 kl 16:00
Ekebyhovskyrkan***

***Medverkande:
Mie Johansson
Magnus Ehntorp
Ekerö kyrkokör
under ledning av
Kerstin Baldwin Sterner***

Julgröt med skinkmacka

Välkommen på julgröt med skinkmacka,
diakonin bjuder!

21/12 kl 12:00 Ekebyhovskyrkan

Anmälan senast 15/12 till:
anita.lahham@svenskakyrkan.se,
08-560 387 29

**"Tusen år till"
pastoratets
 eget
 radioprogram**

Hör alla program via vår hemsida:
www.svenskakyrkan.se/ekero/radio eller via QR-koden

**I Radio Viking
101,4
9-10 varannan
torsdag ojämna
veckor**

Öppna förskolan

Pastoratet har öppen förskola på Munsö, Lovö och i Ekebyhovskyrkan. Här får föräldrarna snacka, ta en kopp kaffe och se barnen leka. Öppna förskolan kostar inget och det behövs ingen anmälan, det är bara att komma.

Ni som är föräldralediga och är hemma med barn 0-5 år och gärna träffar andra, här är platsen för er! Vi samtalar, fikar, leker och sjunger tillsammans. Träffarna är öppna för alla. Äldre syskon som är hemma från förskolan får självklart följa med. På torsdagar i Ekebyhovskyrkan serveras också sopplunch från 11:30 för endast 50 kronor.

Varmt välkomna!

Här finns vi

Ekebyhovskyrkan: Måndagar och torsdagar kl. 9-12. Sång & rytmik kl. 10.30.

Klockargården, Lovö: Tisdagar kl. 9-12. Sångstund kl. 10.30.

Munsö församlingsgård: Onsdagar kl. 9-12. Sångstund kl. 10.30.

Mie Johansson – Musikpedagog • Lisa Tegemark – Församlingspedagog

För mer information: lisa.tegemark@svenskakyrkan.se eller på vår Facebooksida: www.facebook.com/oppnaforskolanekerolovo

BARNKÖRER

Körgrupperna sjunger tillsammans eller var för sig vid bland annat familjegudstjänsterna i Ekebyhovskyrkan och Ekerö kyrka.

Tonfiskarna: Barnen får möjlighet att i lugnt tempo prova på barnkörsång. För barn 5 år respektive 6 år.

Körledare: Mie Johansson tel: 08-560 387 33 e-post: mie.johansson@svenskakyrkan.se

Grönsångarna: Vi tränar på att hitta den egna sångrösten, att lyssna in och sjunga tillsammans med andra. För barn i årskurs 1 & 2. Körledare: Helena Hansson tel: 08-560 387 24 • e-post: helena.e.hansson@svenskakyrkan.se

Blue Voices: Sångerna är mer avancerade, vi sjunger även i olika stämmor och tränar enkel mikrofonteknik. För barn i årskurs 3-7. Körledare: Helena Hansson tel: 08-560 387 24 • e-post: helena.e.hansson@svenskakyrkan.se

Lovö barnkörer: För barn mellan 6 och 12 år. Sjunger vid några tillfällen per termin på gudstjänst i Lovö församling. För barn mellan 6 och 12 år. Körledare: Klara Valkare e-post: klara.valkare@svenskakyrkan.se

Ungdom

Vi har massor av aktiviteter för ungdomar från 14 år! Kom som du är. Ungdomskvällar, Konfa, Ung volontär eller om du behöver prata med någon - då finns vi här. Du behöver inte vara döpt eller konfirmerad för att delta i våra verksamheter.

Ungdomskvällar

Träffa nya vänner eller kom och umgås med dina gamla! På onsdagkvällar har vi öppet i Ekebyhovskyrkan för ungdomar mellan 14 och 18 år. Vi umgås, pratar, spelar spel, fikar, lyssnar på musik, har temakvällar m.m. Vi börjar alltid kvällen med en gudstjänst.

Bullbussen

Vår "bullbuss" är en buss laddad med bullar, fika och ett lyssnande öra. Bullbussen rullar runt på fredagskvällar, för att skapa möjlighet till samtal och finnas där som trygga vuxna. Vi planerar att vara ute 6 och 20 oktober, därefter gör vi vinteruppehåll. På vår Instagram @ungdomekero ser du var vi befinner oss.

Konfirmation

Konfirmation handlar om tro, hopp och kärlek. Precis som livet. Under konfirmandtiden får du testa dina tankar kring tro och liv utifrån en kristen grund. Som konfirmand blir du en del av en gemenskap där alla tankar får utrymme och där alla är välkomna som de här. Du som är född 2009 - missa inte att anmäla dig till ditt livs äventyr! Läs mer om våra läger och anmälan via QR-koden eller här: <https://www.svenskakyrkan.se/ekero/konfirmation>

När du behöver prata med någon

Alla frågor är viktiga! Vi finns här för dig. Tveka inte att ta kontakt. Vi har tystnadsplikt och det kostar ingenting.

anna.thorstensson@svenskakyrkan.se • klara.engvall@svenskakyrkan.se

Dop

Dopet är en fest då vi firar att den som döps blir en del i Guds stora familj. Det är också en fin tradition som går långt tillbaka i historien. Barn, unga och vuxna är lika välkomna att döpas. Ett dop kostar ingenting. Det innebär att kyrka, präst, kantor och kyrkovaktmästare ingår i dopgudstjänsten. Det går också att låna dopklänning.

Några veckor innan dopet tar prästen kontakt för samtal om upplägget av dopgudstjänsten. Kyrkan är bokad en timme för dopgudstjänsten och du har tillgång till kyrkan en halvtimme innan. Vill du dekorera kyrkan med extra blommor eller annat kontakta kyrkovaktmästaren minst två veckor före dopet. Musik väljs i samråd med organisten i god tid innan dopet. Om du har någon anhörig eller annan person som vill sjunga/spela vid dopet går det utmärkt. I alla kyrkor finns orgel och i alla utom Drottningholms slottskyrka finns piano. Du kan boka dopet på vår hemsida: <https://www.svenskakyrkan.se/ekero/vad-vill-du-boka>

Vigsel

För en kyrklig vigsel behöver en av er vara medlem i Svenska kyrkan. En kyrklig vigsel kostar ingenting. Kyrka, präst, kantor och kyrkovaktmästare ingår i vigselgudstjänsten. Några veckor innan vigseln tar prästen kontakt med er och tillsammans går ni igenom hur vigseln ska gå till.

Ta med er hindersprövningen, ett intyg som ni beställer hos Skatteverket (www.skatteverket.se) och är nödvändigt för vigseln.

Du kan boka vigseln på vår hemsida:

<https://www.svenskakyrkan.se/ekero/vad-vill-du-boka>

Begravning

I begravningsgudstjänsten överlämnar vi en människa till Gud.

Begravningsgudstjänsten är också en möjlighet att säga tack. Att samlas till begravningsgudstjänst med familj, släkt, vänner och andra nära, är ett sätt att gemensamt stötta varandra och minnas den som lämnat oss. Kyrkorum, präst, kyrkomusiker, vaktmästare och i förekommande fall bärare är kostnadsfritt för medlemmar i Svenska kyrkan. För en kyrklig begravning ska den avlidne varit medlem i Svenska kyrkan. Gravplats, gravsättning och kremering med mera betalas genom begravningsavgiften som alla betalar, oavsett om man är medlem i Svenska kyrkan eller inte.

Välkommen att höra av dig till oss om du har några frågor.

Pilgrimsvandring

Pilgrimsvandring kan man genomföra under samtal, eller om man så vill, kommer möjlighet att finnas att vandra i tystnad. Till vandringen behöver du bra vandringsskor, kläder efter väder och egen matsäck. Hundar är också välkomna med på vandringen. 11 november kl 10:00.

Mer information om vandringen,
kontakta Cecilia Nyberg:
cecilia.nyberg@svenskakyrkan.se 08-560 387 59

Miniretreat

Kom på psalmsångsgudstjänst klockan 11.00, kyrkkaffe på kyrktorget och fortsatt med en miniretreat kl.13.30–15.30 i Ekebyhovskyrkans lokaler.

Det går självklart också att vara med halva dagen om det passar bäst. De två timmarna på eftermiddagen blir en samvaro i tystnad med inramning av psaltarpsalmer/bibel-meditation då vi får närma oss både nuet och det mystiska och hämta kraft inför veckan som ligger framför oss. 12 november Ekebyhovskyrkan. Ingen anmälan, drop in.

Vid frågor: Cecilia Nyberg, 08-560 387 59 cecilia.nyberg@svenskakyrkan.se

Julretreat

Vi förbereder julen med en stilla dag framför brasan på vackra Lovö. Meditation, tystnad, möjlighet att måla, läsa, skriva. Vi avslutar med en stilla mässa klockan 15.00 i Lovö kyrka. Kostnad 100 kr vilket inkluderar enkel frukost, julinspirerad lunch och fika. Mer information meddelas vid anmälan.

19 december kl.10–16, Klockargården på Lovö.

Anmälan senast 11 december till: cecilia.nyberg@svenskakyrkan.se 08–560 387 59

Någon att prata med

Präster och diakoner i Ekerö pastorat finns för dig som vill samtala om livet och relationer, sorg, smärta och ilska, längtan och kärlek, tvivel och tro. Vi har tystnadsplikt och rapporterar inte vidare.

Samtalen är kostnadsfria. Ekerö pastorat erbjuder även sorgegrupper.

Du är välkommen att besöka eller kontakta oss.

Kontaktperson: Diakon Margith Gorji:

08-560 387 27, Ekerö pastorat: 08- 560 387 00

KÖRSÅNG — *Ingen kostnad. Anmälan till körledarna*

Ad mundi, Adelsö-Munsö kyrkokör —

En fyrstämmig blandad kör, sjunger i gudstjänster och på konserter. Du behöver ha sångvana. Är du ovan att sjunga i kör och vill prova på, hör av dig till körledare Carina Einarson, 070 - 2289408
carina.einarson@svenskakyrkan.se

Ekeröensemblen — En projektkör, sjunger på gudstjänster och konserter. Stor körvana och god notläsningsförmåga krävs. Körledare: Kerstin Baldwin Sterner
08-560 387 36

kerstin.b.sterner@svenskakyrkan.se

Ekerö Gospel — medverkar i gudstjänster samt har gospelsdagar och konserter.

Körledare: Daniel Stenbaek

0707-30 47 55

daniel.stenbaek@svenskakyrkan.se

Ekerö kyrkokör — En fyrstämmig blandad kör, sjunger på gudstjänster och konserter. Körledare: Kerstin Baldwin Sterner

08-560 387 36

kerstin.b.sterner@svenskakyrkan.se

Lena Stämmor — Kören för dig som har sångröst men är ovan att sjunga i kör.

Körledare: Helena Hansson

08-560 387 24

helena.e.hansson@svenskakyrkan.se

Lovö Kyrkas Kör — Har ca 20 sångare med något mer sång- och körvana. Vi arbetar med sångteknik, tonbildning och körklang, musikalisk gestaltning och frasering.

Körledare: Leif Asp

08-560 387 48

leif.asp@svenskakyrkan.se

Sonorakören — En kör för daglediga med cirka 30 glada sångare. Vi sjunger visor, gospel och mer klassisk repertoar, ofta i fyrstämmiga arrangemang. Vi sjunger på gudstjänster i våra kyrkor och på äldreboenden samt har konsert en gång per termin.

Körledare: Carina Einarson

070 - 2289408

carina.einarson@svenskakyrkan.se

MÖTESPLATSER

HANDARBETSCAFÉ

Handarbete och gemenskap med fika. Ta gärna med egna handarbeten. Passar för alla, nybörjare som proffs - samvaron är viktigast. Torsdagar ojämna veckor kl. 13:00 t.o.m 7/12. Ekebyhovskyrkan. Ingen anmälan. Kontakt:

Anita Lahham, 08-560 387 29,
anita.lahham@svenskakyrkan.se

AL DENTE LÄSECIRKEL

Vi träffas kl 10.30-12.30 tisdagar 10/10, 14/11 och 12/12 i Ekebyhovskyrkan. Den här terminen läser vi David Thursfjell: En lockton i ödemarken. Anmälan och information: Marianne Abrahamsson, 070-539 05 65

FLITIGA FINGRAR

Handarbete och gemenskap med fika i Adelsö hembygdsgård, tisdagar jämna veckor kl. 13:00 t.o.m 12/12. Kontakt: Anita Lahham: 08-560 387 29,
anita.lahham@svenskakyrkan.se

STICKA OCH SKICKA

Vi stickar och skickar våra alster till utsatta platser i världen, via Slättmisssionen i Skara. Ta med stickor och garn. Munsö församlingsgård, tisdagar jämna veckor kl. 14:00 t.o.m. 28/11. Kaffe till självkostnadspris, ingen anmälan. Kontakt: Ann-Britt Jacobsén, 073-770 06 95

KAFFESTUND MUNSÖ

Kravlös gemenskap där syftet är att få träffas och prata. Kaffe till självkostnadspris. Tisdagar ojämna veckor 13:30 t.o.m. 5/12. Filmvisning 24/10 & 7/11: Thomas Jacobsén, Munsö församlingsgård. Kontakt: Gunilla Larsson, 073 590 10 89

SOPPLUNCH & LUNCHMUSIK

Laktos- & glutenfritt

Veganskt alternativ finns

Torsdagar i Ekebyhovskyrkan kl. 11:30-13:00 t.o.m. 16/11. Kostnad: 50 kr (kontant eller swish. Barn upp till 6 år gratis.)

LUNCHMUSIK

Ekebyhovskyrkan kl 12:30 jämna veckor t.o.m. 16/11.

5/10: Leif Asp: piano

19/10: Lennart Lundblad: sång,
Kerstin Baldwin Sterner: piano

2/11: Helena Hansson fiol m.m.

16/11: Pastoratets musiker musicerar tillsammans

DIGITALA ANDAKTER

På Facebook och på vår hemsida finner du våra digitala andakter och aktuell information:

www.facebook.com/ekeropastorat
www.svenskakyrkan.se/ekero

EKERÖ PASTORAT KONTAKT

BESÖKSADRESS:

Björkuddsvägen 2

Öppettider: Må–fre 9:00–15:00

Telefon: 08-560 387 00 (Må–fre 9:00–12:00)

POSTADRESS:

Box 116

178 22 Ekerö

E-POST:

ekero.pastorat@svenskakyrkan.se

WEBBPLATS

www.svenskakyrkan.se/ekero

FACEBOOK

Ekerö pastorat

Kyrkans öppna förskola Ekerö Lovö Adelsö–Munsö

INSTAGRAM

Ekerö pastorat • Ungdom Ekerö

Församlingsbor som vill fira gudstjänst i någon av pastoratets kyrkor och inte har färdtjänst, kan få hjälp med kyrktaxi.

Bokning via diakoniteamet tel:

08 560 387 29 eller 08 560 387 07

tisdagar, onsdagar och torsdagar klockan 10.00–12.00

